

פרוטוקול מס' 483

מישיבת ועדת העבודה שהתקיימה

ביום ו' כ"ה באייר תשל"ז - 13.5.77, בשעה 8.30 בבקר

השתתפו : חברי הועדה :

ש. ארבל - אלמוזלינו - יו"ר
מ. גז
ל. דיציאן
מ. דרובלס
י. דרניצקי (יודין)

מוזמנים :

מ. שרמן - מנכ"ל משרד הקליטה
ג. ברנאי
ש. קפיטקובסקי - המוסד לביטוח לאומי
גב' י. כארי - " " "
י. אליאסוף - יועץ לוועדה

מזכיר הועדה :

י. נוריאל

רשמה :

ש. אלטרמן

סדר-היום :

שינויים בהסדר למתן חגמולים לאסירי
ציון ובני משפחות הרוגי מלכות

שינויים בהסדר למתן תגמולים לאסירי ציון ובני משפחות הרוגי מלכות

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:
אני פותחת את הישיבה. מצאתי לנכון לקיים את הישיבה לצורך הדיון באותם התיקונים שיש להכניס בשלב זה בהסדר מתן תגמולים לאסירי ציון. אנחנו קיימנו דיונים בעבר, היו הצעות מהצעות שונות. אנחנו רוצים לשמוע היום ממשרד הקליטה והביטוח הלאומי מה הן ההצעות שמביאים לנו ומה גורלן של ההצעות הנוספות שהעלינו כמו חקיקת חוק וכו'. אחר-כך נדון בהצעות שאתם הבאתם לנו.

מ. שרמן:
בהתאם לדרישה שהועלתה כאן הוקמה ועדה שמרכז אותה גרשון. מיוצגים בה משרד האוצר, הביטוח הלאומי, הסוכנות היהודית, משרד הקליטה. נתקבלה החלטה שלכנסת החשיעית יוגש חוק להסדר הנושא של אסירי ציון. בהתאם לדרישת ועדת העבודה דובר על תיקונים שאפשר לבצע אותם כבר עכשיו, עוד בטרם יוגש החוק. לאור זה קוימו מספר דיונים. חלק מהדברים נתקבלו והוסדרו והם באים לידי ביטוי באותם הסעיפים שנכללים כאן במכתב, שהופנה ליושבת-ראש ועדת העבודה. הוא על דעת כל הגורמים שנטלו חלק, אם כי על המסמך חתומים רק רפי ואני, הוא על דעת האוצר ועל דעת הסוכנות היהודית. אני רוצה לקוות שעד הכנסת הבאה הועדה חסיים את את הדיון, היא מתכנסת די באינטנסיביות, והצעת החוק תגובש.

הועדה משתמשת בהצעה לחוק שאת הגשת. אני בטוח שלכנסת החשיעית יוגש חוק. ברשותך, הייתי מציע שגרשון יציג את אותם הסעיפים שסוכמו ושניתן להפעיל אותם.

ג. ברנאי:
הנקודות שמופיעות כאן למעשה סוכמו על דעת הצדדים. הנקודות האחרות שלא נזכרות כאן אין עליהן הסכמה בין הצדדים. הכוונה היא שהשינויים האחרים יהיו במסגרת הצעת החוק שתוגש.

שינוי ראשון בהסכם: תינתן אפשרות לאותם אסירי ציון שטענו שלא הבינו נכון את הטופס והועדה הרפואית לא דנה בפגימות שלהם, להצהיר מחדש על פגימות כתוצאה מהמאסר שלהם. הם יעמדו מחדש בפני הועדה הרפואית וידונו בתביעותיהם.

נקודה שניה: בישיבת הועדה הצגנו את השינוי שאנחנו מבקשים להכניס שהגדרת "הרוג מלכות" תחוקן ותכלול את מי שהוצא להורג בארץ אויב עקב פעילותו הציונית, יהדותו, או זיקתו לישראל ע"י ארגון עוין לישראל. ומאידך יובהר כי ההגדרה תחול על מי שהוצא להורג בארץ אחרת עקב פעילותו הציונית על ידי שלטונות אותה ארץ.

יש יהודים שהיו אנטי ציונים וקומוניסטים והוצאו להורג כיהודים. אין כל כוונה שמדינת ישראל תכניס אותם כהרוגי מלכות באותה קטגוריה.

שינויים נוספים באים כתוצאה מההצמדה לחוק נכי רדיפות הנאצים. השכר הועמד על 86% מדרגה י' של הדרוג האחיד. התגמול לנכה נצרך שדרגת נכותו הינה 50% לפחות ישולם בשיעור סך כל המשכורת (יסוד+ תוספות יוקר) המשחלמת לעובד מדינה יחיד שדרגת משכורתו היא ט"ו של הדרוג האחיד.

אלמנות של אסירי ציון שאינן מקבלות קיצבת זיקנה ושאינם מכח החוק של הסכמי גש"ם, תקבלנה קיצבה מכח הסכם אסירי ציון.

מ. ג.: קיצבה חודשית?

ג. ברנאי: קיצבה חודשית.

י. בארי:
אנחנו מוציאים טופס הצהרה לאסירי ציון שהגישו כבר תביעות עד כה ונקבעה להם כבר דרגת נכות. הם יצהירו, יאשרו כפי שמקובל על פגימות נוספות שקשורות במאסר שלהם ומתוך שיכחה לא הופיעו בבקשה הראשונית. אנחנו נבדוק את ההצהרה, אם הפגימות קשורות במאסר. תיבדק דרגת הנכות ואם יקבעו הרופאים דרגת נכות גבוהה יותר - יוסיפו להם.

אני רוצה להבין את סעיף 3. האם הוא חל רק על אסירי ציון אחרי קום המדינה?

ל. דיציאן:

סעיף 3 מתיחס להורי מלכות רק מאז קום המדינה.

ג. ברנאי:

ההסדר כולו חל על מי שהוצאו להורג או היו במאסר אחרי קום המדינה.

י. בארי:

הצעת החוק תאמר שהרוגי מלכות יוכרו רק כאלה שהוצאו להורג אחרי קום המדינה.

ג. ברנאי:

איזה אנשים יוכרו כאסירי ציון מאלה שהיו במאסר בתקופת שלפני קום המדינה - זו הנקודה.

ל. דיציאן:

לא כל מה שהעלינו בוועדה הביאו לנו כתיקונים. על כך היו ההדינויות לא רק בוועדה אלא גם מחוצה

היו"ר ש. ארבלי - אלמוזלינו:

לה, בפרורים יסודיים עם שרים ועוד.

ישנה הודעה מוסמכת על כך שהמשלה יוזמת הצעת חוק. אנחנו ביקשנו להסיר את ההקמה של אחרי קום המדינה. הצעת החוק תכלול את אותם התיקונים שהוועדה שלנו העלתה, ביניהם גם הענין זה. כל עוד התיקון הזה לא נכלל, הוא נשאר בעינו. התיקונים המובאים לפנינו היום יחולו רק על אלה שנאסרו לאחר קום המדינה. כאשר יבוא התיקון הכולל גם את לפני קום המדינה - הוא יחול על אלה מלפני קום המדינה.

למשל אנשים שנהרגו בעלייתם ארצה, לפני קפריסין בקפריסין ואחרי קפריסין.

ל. דיציאן:

זה לא שייך לאסירי ציון.

מ. שרמן:

אז מה הם היו, אם לא אסירי ציון?

ל. דיציאן:

זו פרשה אחרת לגמרי.

היו"ר ש. ארבלי - אלמוזלינו:

כל היהודים שנאסרו על ידי הנאצים היו אסירי ציון. יש התחייבות משר הקליטה שכל אותם היהודים

מ. שרמן:

שעלו ארצה ומתעוררת לגביהם בעיה - מטופלים לפני משורת הדין על ידי משרד הקליטה, למרות שאין עדיין חוק. עד אותו מועד שהחוק יבוא.

בהצעת החוק הפרטית שהגשתי נאמר: נאסר בתקופה כל שהיא לפני קום המדינה או אחרי קום המדינה.

היו"ר ש. ארבלי - אלמוזלינו:

אני רוצה לקנות שההצעה שהמשלה תביא תיקח את הפיסקה הזאת ותאמץ אותה לעצמה.

ברשותכם אני רוצה לקבל כמה הבהרות לגבי הענין

של בדיקות חוזרות. האם יש הגבלה של זמן? לא הבאתם נוסח של תיקון, הבאתם מגמות. אנחנו רוצים לדעת מה יהיה הנוסח הסופי אשר ייכלל בהסדר, כמה זמן תרשו להם להביא טפסים וטענות חדשות?

דובר על ששה חודשים.

מ. שרמן:

דבר שני: אני חושבת שאנחנו קבענו כבר פעם שבדקים את האדם לפי מצבו הנוכחי. הוא לא

היו"ר ש. ארבלי - אלמוזלינו:

צריך להוכיח כל מה שהיה לו בבית הסוהר. אני עכשיו אתבע ממנו הוכחות על דברים שמקורם במאסר? הלא דיברנו פעם על הקשר הסביבתי. בשביל מה הלכנו לקראת ההצעה של הביטוח הלאומי?

דבר שלישי: אתם לא הבאתם לנו את ההגדרה. היום

יש הגדרה להרוג מלכות. אנחנו רוצים לדבר על התוספת בקשר לארגון עוין, כאשר קורה איזה שהוא מקרה. מה שכתוב כאן לא נותן שום תמונה איך תהיה ההגדרה הסופית מבחינה זו. מה שכתבתם קיים כיום.

ג. ברנאי:

לא קיים.

ה"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

נקודה נוספת: ענין האלמנות. כל מה שדיברנו
בוועדה היה עשיית רוח. מה מתקנים? מה זה "הוכר
על ידי הרשות"? אותו אדם נפטר בחו"ל, ולא זכה להגיע לארץ. אלמנתו הגיעה. איך

הרשות הכירה בו?

איך באה ההיכרות?

מ. גז:

ה"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

אנחנו העלינו ארבעה סוגי אלמנות: (1) אלמנה שבעלה
נפטר בחו"ל, ישב בבית סוהר ונפטר במאסר או אחריו,
אבל לא זכה להגיע ארצה והגיעה אלמנתו. אנחנו רוצים שיקנו לה זכות של אסיר ציון. (2) אותו
אסיר הגיע עם אשתו לארץ והוא נפטר כאן בארץ. אבל לא זכה להקמת הרשות ולא יכול היה להגיש
את התביעות שלו. (3) כאשר כל הנושא היה בתהליך של ניירות. הפרוצדורה לוקחת שנה-שנתיים.
קצה פשוט של אסיר ציון והוא נפטר תוך כדי כך, לא זכה שיכירו בו כאסיר ציון.

אני מאמינה שרטרואקטיבית מכניסים אותה למסגרת.

מ. גז:

ה"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

(4) הכירו בו כאסיר ציון ולא הצליח לקבל.

לאלמנה של אסיר ציון צריך לתת פיצוי נוסף על
מה שנותנים במסגרת של אלמנה רגילה. אני הייתי מבקשת ממר אליאסוף להעיר את הערות שלו,
על סמך מה שהצענו בעבר ועל סמך מה שמופיע היום.

פ. אליאסוף:

מספר הערות על מה שדובר באותה פגישה בפברואר.
לגבי סעיף 2: יש שלשה אלמנטים שצריך להבין אותם.
(1) תוך כמה זמן מגישים בקשות? (2) על פי מה קובעים את דרגת הנכות החדשה? (3) תאריך התחולה.
אם קובעים דרגה חדשה, ממתי יקבל את הקיצבה החדשה, האם מיום תחילת זכאותו או מיום קביעת
הדרגה החדשה?

לסעיף 3: היום ההגדרה אינה מבחינה בין הרוג מלכות
שהוצא להורג בארץ אויב או לא ארץ אויב, כאשר המונח "ארץ אויב" אינו מוגדר. היום נקבע
לפי יהדותו, זיקתו לישראל או יחסי איבה. הוצע להוסיף את הסיבה הרביעית של פעילות ציונית
ולחברין בין ארץ אויב וארץ שאיננה ארץ אויב. מי שהוצא להורג בארץ אויב דינו יהיה לפי
מה שקיים היום.

מ. גז:

אם בפריז ציוני נהרג על ידי עירקי - מה אז?

ל. דיציאן:

אני יודע מקרים של יהודים שנהרגו ונפצעו בקסטה
בשל היותם ציונים.

פ. אליאסוף:

אם, למשל, בפריז יהודי נהרג על ידי עירקי, לא
על ידי שלטונות אותה ארץ - הוא לא הרוג מלכות.

מ. שרמן:

אלא אם העירקי היה שליח של פתח.

מ. גז:

איננו יכולים לדעת.

ג. ברנאי:

את זה צריכים לבדוק.

מ. גז:

היהודי ידוע כציוני. העירקי בא להרוג אותו בגלל
יהדותו או ציוניותו.

פ. אליאסוף:

כדיון שהיה בוועדה הועלתה שאלה מה קורה עם יהודי
שנהרג על ידי יחידים ולא על ידי שלטונות אותה ארץ?
הוצעו כמה הצעות. בהצעת החוק שהוגשה כהצעת חוק פרטית יש חשובה לענין הזה. ההגדרה
כללית מאד, לא רק לגבי יהודים ושלטון אלא גם על ידי יחידים. מי שהוצע להורג או הומת
על ידי יחידים או שלטונות.

עוד שאלה לגבי סעיף 3: אם יוחלט - מה שיוחלט - צריך לקבוע את תאריך התחולה. האם מיום תחילתו של ההסדר ב-1973 או תאריך אחר?

לסעיף 4: זו הצעה שדובר עליה והיא נכללת גם בהצעת

החוק.

מדוע לא מתאריך פגיעתו?

מ. ג. ז. ג.

י. אליאסוף: אני אינני אומר תאריך. לגבי 86% צריך לקבוע תאריך תחולה כמו לגבי סעיף 5. בחוק המקביל נכח מלחמה בנאצים נקבע תאריך תחולה של 1 באפריל 1974. האם זה צמוד? צריך להבהיר למה הכוונה.

עוד נקודה שטעונה הבהרה בסעיף 5: היום נכה נצרך מקבל אחוז רגיל פלוס תוספת. מה שנקבע בסעיף 5 מדבר על דרגה ט"ו - בא במקום שני הדברים? זה משנה את המבנה, תלוי באחוזי הנכות. היום מי שיש לו יותר מ-50% יש לו כפיס אחר.

סעיף 6 - ענין האלמנות, אשר שושנה הציגה אותו.

י. דרניצקי (יודין): הערה כללית: יש פה פרטים שונים ואינני יודע אם זו השעה להתחיל בדיון גנרלי. הייתי נותן אישור לתוכן

מכתב זה. כאשר נתקלתי לראשונה בהצעת חוק זו, גישתי היתה פשוטה: אסירי ציון - פירוש הדבר אנשים שנאסרו עבור פעולה ציונית, ואז ראיתי כבלתי מוצדקת את החלוקה שבתחולה לגבי אסירי ציון לפני הקמת המדינה ואחריה.

אילו הייתי צריך לסווג אותם, אינני יודע מי חשוב יותר, מי שמסר את נפשו לפני 50 שנה או אחר-כך. זו חלוקה מלאכותית שלא עושה למציאות.

אחרי זה ראיתי את הצורך שיוסבר בהרחבה המושג ויוחל על קטגוריות נוספות. אינני כופר בזכות אנשים שהוצאו להורג או נרדפו על היותם יהודים, או היותם קשורים בארגונים ישראלים לקבל מה שמגיע להם. אבל הצירוף לא היה שוג בגלל שפגע בחשבון הסופי בזכויות דור ציוני שלפני הקמת המדינה.

אני משאיר את ההערות בפרוטוקול. אני מקווה שהועדה בכנסת הבאה תהיה לה הזדמנות לתת את דעתה מחדש על כל הסוגיה הזאת.

הי"ר ש. ארבל - אלמוזלינו: לפני שנכנסת דיברנו על הנקודה הזאת. אני רוצה לקוות שהם יאמצו את ההצעה. כתוצאה מהמגעים יש הסכמה עקרונית

שצריך ללכת לתקופה שלפני קום המדינה. את זה רוצים להציע בחוק שהממשלה מפיצה, עכשיו לא נבוא לתקן את ההגדרה.

יש ויכוח על יתר הדברים שמונחים לפנינו, שהם לא גרורים דיים. איננו יודעים מה יהיה הנוסח הסופי שייכלל בהסדר מבחינה זו. הרוגז מלכות יש להם זכויות כמו משפחות חיילים שניספו במערכה. הם ביקשו לדעת מה הזכויות שלהם.

י. בארי: כתבנו להם. יש אלמנות שקיבלו כבר דיור ורכב.

ג. ברנאי: יש זכויות שלא מעוגנות בחוק. עובדים על כך היום.

הי"ר ש. ארבל - אלמוזלינו: מי הכתובת שלהם?

ג. ברנאי: ביטוח לאומי.

י. בארי: אני סיימתי הכנה של נוהל תדריך לטיפול בנפגעי פעולות איבה. הוא מקיף כ-100 עמודים. היום מתחילים להדפיס אותו. עשיתי את כל ההגהות. הוא יודפס בהעדר. רק לפני שנה בהשפעה שלך הגענו לכך שמשרד הבטחון מערב אותנו כשותף מלא בכל החלטות. היום יש לנו כל האינפורמציה מה ניתן במשרד

הבטחון למשפחות חיילים שניספו במערכה וגם לגבי נכי צה"ל. אנחנו מפעילים את אותם הכללים לגבי נפגעי פעולות איבה, הרוגי מלכות ואסירי ציון. אותן זכויות ניתנות למשפחות הרוגי מלכות.

סיימנו בימים אלה הכנה של קובץ תדריך שכולל את כל ההטבות שניתנות במסגרת אגף השיקום ומשרד הבטחון: למי היא ניתנת, מי צריך לבקש אותה, האם יוזם האיש או ניתנת אוטומטית, האם פקיד השיקום צריך ליזום, עם טבלה מוגדרת שמביאה את הכל במרוכז, כולל פירוטים של כל הטבה והטבה.

אין טעם לפי דעת עובדי השיקום לתת דבר כזה ביד לכל אחד. ישנה עד פות בטיפול במשפחות הרוגי מלכות. יש טיפול אינטנסיבי בכמה משפחות, כולל בעיות נפשיות של ילדים ובעיות דיור, רכב ועוד.

כמה יש כרגע הרוגי מלכות?

מ. שרמן:

יש כ-13 משפחות הרוגי מלכות ו-7 משפחות שמתו במאסר.

ג. ברנאי:

יש טיפול במשפחות האלה. הן נמצאות בעדיפות ראשונה בכל מה שנוגע לזכויות שלהם. יצאה גם חוברת הסבר באופן כללי המפנה אותם לעובד השיקום, לצורך בירור מדויק של הזכויות.

י. בארי:

מבחינה זו נעשה כל מה שצריך להיעשות כדי שיקבלו טיפול. אינני חושבת שצריך להביא להם אינפורמציה נוספת. כדי שהפיקוח יהיה יעיל הוא נעשה מהמשרד הראשי. הפיקוח הראשי שלי, כדי שהטיפול יהיה אינדיבידואלי בכל משפחה. כאשר משפחה באה, מבהירים לה ומסבירים לה.

אנחנו הולכים עכשיו על בדיקה של מיצוי זכויות, גם ביוזמה מצידנו. זה מבחינת הרוגי מלכות.

לנושא של אסירי ציון נכים: אני אגע בכל השאלות, פרט לנושא של הרוגי מלכות. לא הבאנו את הנוסח כי זה ענין של נוסח משפטי. לגבי הבדיקות: אנחנו רוצים לתת תקופה של 6 חודשים מיום ההודעה שלנו. ההודעה יוצאת ביום ראשון. היא הוכנה, אבל חיכינו לישיבה הזאת. היא תצא בצורת חוזר לכל אסירי ציון, 650 במספר אשר נמצאים במערכת.

הפ"ר ש. ארבל - אלמוזלינו: גם לאלה שנידחו?

ההודעה תצא לכל מי שבידינו תיק. בו נודיע לו על ההחלטה על פגימה שקשורה במאסר או כנובעת ממאסר. הבעיה היא שלא נותנים דרגת נכות על המיפוי של הבריאות הכוללת היום. יש דברים שהם לא מפאת המאסר. אדם ישב חודש-חודשיים במאסר לפני עשרים שנה. נקטעה לו אצבע, היום הוא אדם זקן גשרו לו השיניים ויש לו לחץ דם גבוה - אלה לא נובעים מהמאסר. על אלה אין כוונה לתת. אבל לעומת זה אם האיש קיבל אז לחץ דם גבוה, או סכרת ואם השנים זה מתפתח - הוא מקבל לפי מצב הבריאות של אותה פגימה היום. אם האיש מצהיר ואפשר לבחון באיזה מידה זה קשור, יש דרכים.

יחיאלה:

מי קובע?

מ. גז:

ועדה רפואית. יש מקרים שאנשים עוד לפני המאסר כבר היו חולי לב או סכרת. המאסר החמיר ואז מה עושים? מנכים לפי עדותם, קובעים מה היום מצב הבריאות של אותה פגימה ולפי העדות של האיש מעריכים הרופאים בוועדה הרופאית 5% או 10% על חשבון העבר. כאשר האיש מעיד שעוד לפני מאסרו קיבל תרופה נגד סכרת, הרופאים יודעים מה זה שווה, 5% או 10%. אלה הכללים של הועדה הרפואית.

יחיאלה:

צריכה להיות ועדת רופאים ציונים.

מ. גז:

הם הולכים לקולה. אנחנו יכולים לומר זאת בלב שלם. לגבי אנשים אחרים הולכים בדרך הרבה יותר קפדנית, כאן יש גישה

יחיאלה:

לקולה, לא כל כך מחשטים, וגם לגבי דברים שלא קשורים במאטר גווננים להם להנות מהספק.

היו"ר ש. ארבלי - אלמוזלינו: הבטוחות שתהיה הסברה לועדות הרפואיות.

יחיאלה: היתה הסברה לועדות רפואיות. איננו יכולים להתערב,

אבל ביקשנו שיתנו תשומת לב וסבלנות לשמוע תלונות.

בחודשים האחרונים לא שמעתי שום תלונה משום אסיר ציון על יחס לא טוב. בעבר היו תלונות.

אני מקווה שמבחינה זו יש יותר יחס סבלני או תשומת לב, יותר זמן לשמוע.

אנחנו נותנים חצי שנה. נדמה לנו שאין טעם להשאיר

פתוח בלי סוף. ששה חודשים מספיקים לכל הדעות. האיש יצטרך להביא הצהרה של גומריץ.

האיש יאמר שפגישה איקס שכח להכניס, היא קרתה לו כך וכך, נובעת מתנאי מאסרו. נביא את

הבקשה לדיון ונעביר לוועדה. אנחנו נפתח לו תיק לפי תקנה 37 לתקנות, כדי שרופא המוסד

יוכל לדרוש בדיקה מחדש. הועדה הרפואית תקבע את דרגת הנכות מחדש, חוך התיחסות לפגימה

שלא היתה בשיקול הדעת של הועדה.

היו"ר ש. ארבלי - אלמוזלינו: ששה חודשים רק לגבי הפניה, לא לגבי התהליך הנוסף.

יחיאלה: סך הכל קיבלנו במערכת 800 תיקים. אי אפשר ביום

אחד לעשות 800 ועדות. לא הכל יבוא ביום אחד.

אנחנו נעשה את הכל מצידנו, בהקדם האפשרי להעביר לוועדה.

היו"ר ש. ארבלי - אלמוזלינו: אני הייתי אומרת ששה חודשים מיום שהעניין הובא

לידיעתו. יכול להיות שלא הובא לידיעתו.

מ. שרמן: האיש יכול להגיש בקשתו במשך ששה חודשים מיום

הוצאת ההודעה.

היו"ר ש. ארבלי - אלמוזלינו: אני אומרת, תוקפם של ששת החודשים מיום שהובא

לידיעתו.

יחיאלה: אני אשלח רשום לכל האוכלוסייה. בפגעי עבודה לא

שולחים רשום.

ש. קפוטקובסקי: תאריך המשלוח תופס וזה מסתדר יפה.

ל. דיציאן: יש פסקי דין לכאן ולכאן. יכול להיות שלא קיבלו

את ההודעה.

יחיאלה: לא נוכל להגיע למצב של מסירה ביד. נדמה לי שההתקנות

שלנו בביצוע הדברים לא היתה מוטלת בספק. הביטוח

הלאומי לוקח את התיק ביד. בתיק העתק אוטנטי של המכתב ששלחתי. אם המכתב יחזור, נגסה

לאחר את הכתובת, ואז נדמה לי שעשינו את המקסימום.

תחילת דרגת הנכות לא מוקדם מ-1 באפריל 1973. היא

לא יכולה להיות לפני תאריך ההסכם, אם לאדם היתה זכאות לתאריך מאוחר יותר. אנשים

הבאים היום ארצה מקבלים מעכשיו.

היו"ר ש. ארבלי - אלמוזלינו: מיום שקבעו לו דרגת נכות לראשונה.

יחיאלה: בדיוק. מיום שנקבעה חחולה דרגת הנכות הקודמת.

יש מועד ישיבת הועדה ויש מועד תחולת הדרגה.

מועד התחולה אצל כל אסירי ציון היה 1 באפריל 1973. החודשים שהגיעו ארצה - לגביהם יש

תחולה אחרת, מיום הגשת הבקשה. כוונתנו לתקן מאותו מועד שהתחלנו בזמנו.

היו"ר ש. ארבלי - אלמוזלינו: מיום שהתחילה הזכאות.

ל. דיציאן: אלה שבאים היום - מיום הגעתם ארצה?

- יחיאאלה: לא, מיום הגשת הבקשה.
- היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אם הודעת הזכאות זהה ליום הגשת הבקשה לגבי אלה שהגישו בעבר?
- יחיאאלה: יכלו להגיש תוך 12 חודש מיום פירסום ההסדר.
- ג. ברנאי: ההסדר אומר: מי שהוכר בעבר על ידי הסוכנות היהודית או מי שהגיש בקשתו עד 5 בדצמבר 1975 זכאי לתגמולים מיום 1 באפריל 1974. כל מי שהגיש תביעה חדשה אחרי 5 בדצמבר 1975 - לפי תאריך הבקשה.
- יחיאאלה: אלמנות: כוונתנו היתה - כל אלמנה של אסיר ציון, בין אם נפטר בחו"ל או בארץ, בין אם הספיק להגיש בקשה או לא. כל מי שיוכפח שהיה אסיר ציון והרשות תכיר בו ואלמנתו אינה זכאית על פי אחד החוקים הקיימים בארץ לקבל קיצבת זיקנה - היא תקבל את התגמול לא לפי השיעורים שנזכרו, היא תהיה זכאית לקיצבת זיקנה ושאיירים באמצעות גימלת אסירי ציון.
- מ. גז: היא צריכה להגיע לגיל.
- יחיאאלה: אם אין לה שום מקורות הכנסה, לפי מבחני הטבה סוציאלית בביטוח הלאומי נוכל להגדיל לה לגובה של קיצבת שאירים פלוס הטבה סוציאלית. היא תהיה זכאית לאותה קיצבה שניתנת לכל אלה שהתאלמנו בישראל. אם יש ילדים - אותו דין.
- מ. גז: עד איזה גיל?
- יחיאאלה: עד גיל זיקנה.
- היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: מי שנאסר לפני קום המדינה ונפטר, אבל אשתו עלתה אחר-כך?
- ג. ברנאי: כל אלה שנפטרו לפני קום המדינה ונשותיהם עלו לארץ, הן בגיל זה שמקבלים קיצבאות זיקנה לפי חוק הביטוח הלאומי.
- היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: ואם לא?
- ג. ברנאי: אין לזה תשובה.
- יחיאאלה: לדעתנו אין מקרים כאלה. לפי מיטב ידיעתנו כל מי שהתאלמנה אחרי 14 במאי 1948 - לא משנה אם בארץ או בחו"ל - ואינה מקבלת על פי חוקים אחרים, תקבל על פי ההסדר.
- מ. שרמן: אם יהיו בודדים כאלה, ההתחייבות של שר הקליטה תחול עליהם.
- ג. ברנאי: יש מקרה אחד או שנים וזה חל עליהם.
- מ. גז: לא יכולים להיות רבים כאלה.
- יחיאאלה: לגבי התחולה של הקיצבאות:
- היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: שום תשלום נוסף?
- יחיאאלה: בשלב זה לא. לא הוסמכנו להרחיק מעבר למה שאנחנו מביאים. בשלב זה הוסמכתי לומר רק דבר אחד: התחולה של שינויי

השכר תהיה מ-1 באפריל 1977.

למה לגבי הנאצים מ-76 וכאן מ/1977 ?

היו"ר ש. ארבלי - אלמוזלינו:

ההסכם של אסירי ציון הוא הסכם המתחדש מדי שנה.

ג. ברנאי:

לפחות בנקודה הזאת שיהיה צמוד. למה צריך לעשות דין אחר לגביהם. אי אפשר להכות אותם אלף פעם.

היו"ר ש. ארבלי - אלמוזלינו:

לגבי הנצרך : אסיר ציון נכה בשיעור 50% ומעלה מקבל 110%. הסכום היה היום בסביבות 2500 לירות לחודש. עכשיו דרגה ט"ו מביאה לקיצבה של 4026.

יחיאלה:

נקודה נוספת: ישנן בקשות של אנשים שהם כולם מעבר לגיל הזיקנה, בני 70-80. קיצבת זיקנה פלוס הטבה סוציאלית מגיעה ל-893 לירות. עד עכשיו אדם כזה במסגרת אסירי ציון יכול היה להגיע ל-2600 לירות לעומת 800 לירות. ועכשיו מדברים על 4026 לירות. במסגרת הדיונים שקיימנו בוועדה העלינו מספר בעיות שיש לנו בקשר למחוסרי פרנסה ונצרכים מקרב אסירי ציון. נצטרך לחפש קריטריונים. אם אדם לא עבד לפני שבא ארצה, אם הוא בגדר נצרך. כאשר הוא בן 80 הוא לא נצרך. נצרך הוא אדם בגיל העבודה.

נקודה נוספת שהעלה האוצר: את דרגות השכר לגבי אסירי ציון התחלנו לשלם עד לפני שנה וחצי לפי דרגה שהיא עדיין לא היתה מקובלת ומופעלת לגבי נכפי רדיפות הנאצים. היא היתה בטיטה המונחת לפני הכנסת, אבל הפעלנו אותה מתוך הנחה שיאשרו אותה. האוצר מתנגד לתיקון רטרואקטיבי נוסף.

בעת חתימת ההסדר בין השותפים לפני כשנה וחצי היה מדובר על כך שהמוסד לביטוח לאומי לא יוכל לעמוד בסידורים רטרואקטיביים. הסידורים הם ידניים. היתה החלטה באוצר שבילתי אפשרי לחייב.

היו"ר ש. ארבלי - אלמוזלינו: אישרנו תיקונים של דרגה רטרואקטיבית שלש שנים. האוצר נאבק בוועדת העבודה לאישור רטרואקטיבי לנכפי רדיפות הנאצים. אנחנו הצמדנו בעל כורחנו את אסירי ציון.

יחיאלה: אני מוכנה להביא לדיון חוזר.

היו"ר ש. ארבלי - אלמוזלינו: לדופאים יכלו לתת רטרואקטיבית?

מ. דרובלס: האשה בת 80 ואחם מחפשים קריטריונים. יש לי שאלה: כפי ששמענו, הנצרכים מבין אסירי ציון הם היום בגיל די מחקדם של 70-80. אוכלוסיה כזו לא מתחדשת והאוצר מחפש את הקריטריונים. מתי מצא את הקריטריונים - כאשר הבעיה תיפתר מעצמה? הם עכשיו נצרכים, אחר-כך לא יהיה צורך.

יחיאלה: הם מקבלים היום עד 2600 לירות.

היו"ר ש. ארבלי - אלמוזלינו: פעם הסכימו לעקרון של הצמדה לנכפי רדיפות הנאצים - אז זה צריך להיות צמוד.

מ. דרובלס: מדובר על כמה עשרות נצרכים.

היו"ר ש. ארבלי - אלמוזלינו: איזו זכות מוסרית יש היום לבוא להציע 1977? לא יכול להיות תיקון בהסדר. אינכם יכולים להכות אותם גם בדרגה וגם בתחולה. גם פה צריך להשוות אותם. זה עיוות משוע. אנחנו דנים בנושא הזה יותר משנה

איך אפשר לעשות דבר כזה? בזמנו דרשתי לכול סעיף כזה. אני מכירה את הפקידות הממשלתית שרוצה לכסות את עצמה מכל צד. ביקשתי לכתוב סעיף ואמרו לי לא. הצעתי לכול סעיף כזה בהסדר: כל שינוי שיחול שם, יחול גם פה. אמרו לי: אין צורך, זה ממילא יחול. זה לא כך. מוציאים את הנשמה עד שמקבלים.

יחיאלה: לגבי נכי רדיפות הנאצים לוקחים בחשבון הכנסה. לגבי אסירי ציון לא לוקחים בחשבון כל הכנסה אחרת.

הי"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: היקנו זאת במשך השנים.

מ. שרמן: אני מציע דיון חוזר עם הועדה.

הי"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: לא נשמור בצורה כזאת.

גרשון ברנאי: הערה בקשר להגדרת הרוג מלכות. השידוך בין"ארץ אויב"וארץ אחרת"הפריע לנו. תהיה הבחנה בין ארץ אויב וארץ אחרת. נשאר פעילות ציונית בארץ אחרת ולא מרכיבים אחרים. איננו רוצים להכיר בארץ אחרת במי שהוצא להורג לא על פעילות ציונית. לגבי ארץ אויב נשאר את המרכיבים של פעילות ציונית, יהדות או זיקה לישראל.

אנחנו באים להבהיר דבר על דעת הועדה..

הי"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אינני רוצה לשנות את מה שכתוב, אני רוצה להוסיף פעילות בארגון עויין.

גרשון ברנאי: קומוניסטים יכרו כהרוגי מלכות?

הי"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אני רוצה להוסיף לגבי פעילות בארגון עויין.

גרשון ברנאי: בוועדה, על דעת כל המשתתפים, אמרנו שאין לנו כוונה להכיר בארצות מזרח אירופה באדם שהוצא להורג בגלל

יהדותו, ללא קשר לציונות.

הי"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אינני מציעה לשנות ממה שכתוב היום.

גרשון ברנאי: אנחנו מציעים לשנות.

מ. שרמן: מונחים בפנינו כמה מקרים של משפחות שהגיעו ארצה ומבקרים להכיר ביקיריהם כהרוגי מלכות. אין שום הצדקה בעולם. הם התכחשו ליהדות, לעם ישראל. הם הוצאו להורג עקב מה שסטאלין עשה, אין הצדקה להכיר בהם כהרוגי מלכות. את הנקודה הזאת אנחנו רוצים לתקן, אני חושב שזה לא מוטרי. איננו מדברים על ארצות אויב שהן במצב מלחמה עם ישראל. איננו מדברים על הוצאה להורג.

הי"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: יש לכם הוכחות?

גרשון ברנאי: בפירוש. אותן הוכחות שיש לנו כאשר אנחנו בודקים לגבי אסירי ציון. אפשר לבדוק.

מ. שרמן: יש יהודים שהוצאו להורג עקב טיהורים כלליים. הם לא הרוגי ציון, הם הרוגי מלכות.

י. דרניצקי (יודין): אני תומך בעמדתו של מר שרמן, אבל יש לי להוסיף, היא לא ממצה את כל הבעיה. צריך להיות ברור שיש חוק של תמיכה במשפחות של אלה שנפלו קורבן לפעולתם הציונית. אני דווקא רואה את חשיבות החוק בהגבלה ובהגדרה מפורשת.

אני בכמה הזדמנויות, כאשר דיברתי בנושא זה, הדגשתי את עמדתי ואני חושב שההגדרה צריכה להיות ברורה. הכוונה לקורבנות התנועה הציונית כתנועה לאומית של העם היהודי. חיי יהודים הם מסובכים יותר מאשר חיי עמים אחרים. לגבי אירלנדי הנופל היום אי אפשר להבחין בין שאיפתו החנועית או הלאומית.

בעם היהודי יש זרמים שונים. סופרים יהודים הוצאו להורג על ידי סטאלין לא כקורבנות למען הציונות אלא כקורבנות שנפלו בגלל יהדותם. לפי אצלי יש עמדה הגיונית: מדינת ישראל והביטוח הלאומי חייבים לדאוג למשפחות של אלה שנפלו על מזבח הציונות.

העם היהודי חייב להקים מוסד. העם היהודי אינו יכול להפנות עורף למה שנפל קורבן של מסע אנטישמי, כרצון לחסל יהודים. אין מחלוקת שהסופרים נפלו קורבן על יהדותם, על מלחמתם למען חרבות יהודית.

מ. שרמן: יש הבדל בין קורבן ובין הרוג מלכות.

י. דרניצקי (יודין): כיוון שאני לא רואה אפשרות להרחיב את מסגרת החוק באמצעות ממשלת ישראל והביטוח הלאומי, אני מזמין הגעתי לידי מסקנה שהקונגרס היהודי העולמי ומוסדות אחרים של העם היהודי חייבים בתיאום עם ממשלת ישראל לטפח זרוע אחרת. אני לא מציע היום שביטוח לאומי יכול הגדרות כלליות מנותקות ממציאות ציונית. אני בפירוש מדבר על שתי זרועות של תמיכה.

אני באופן קונקרטי תומך בגישה של מר שרמן, אבל אני לא מסתפק במה שהוא אומר. יש בעיה שעליה הוא לא עונה ויש לחפש אותה בכתובת אחרת.

ל. דיציאן: אחת ודאי צורכים את ענין הסופרים היהודים. הם לא היו ציונים, אבל היתה אחדות הגורל של העם היהודי. מי שיודע זאת לא יוכל היום בקלות להתכחש לעובדה שהיו ביניהם גם קומוניסטים.

י. דרניצקי (יודין): השאלה אם זה צריך להיות באמצעות הביטוח הלאומי.

ל. דיציאן: אני לא יכול לקבוע במקרים בודדים. יכול להיות שהיו ביניהם גם שונאי ציון ושונאי יהדות. אבל 99% אפילו אם היו חברי מפלגה, אולי עשו זאת כדי להישאר בחיים ולהמשיך לקיים את התרבות היהודית. את כל זה אפשר למחוק?

מ. שרמן: אבל הוא לא הורג מלכות. אלי כהן והם אותו הדבר? צריך לדאוג למשפחותיהם. אבל כעת מדברים על הגדרות.

י. דרניצקי (יודין): אני מציע לקבל את השינויים המוצעים ואתה כנציג הממשלה תמסור הודעה שהממשלה רואה את הנושא ותטפל בו, יחד עם ההסתדרות הציונית והקונגרס הציוני.

מ. שרמן: אני לא יכול לחייב את הממשלה. אני יכול להתחייב להביא לדיון.

מ. דרובלס: אני תומך בגישתו של מר שרמן. אסור לנו לפגוע באותם הרוגי מלכות ולהשוות אותם עם אנשים שלא רק שלא פעלו למען הציונות אלא התכחשו לה. באותה דרגה נעמיד הרוג מלכות עם טרוצקי? אם יהיו ספקות, אני מניח שישנן עדויות שאפשר לגבות ויתנו להם. אסור לנו לפגוע בדבר המקודש של הרוגי מלכות, למען אותן משפחות, למען אותם ערכים, למען אותו חינוך.

מ. גז:
 כאן מתקבל הרושם כאילו אנחנו יושבים משני צידי המיתרס. כסף המדינה יקר לנו בדיוק כמו לאלה המנהלים את העניינים ועושים את החלוקה. אנחנו בכנסת צריכים להיות לפה בפני המוסדות למי שצריך לעשות לו קצת צדק. לכן מתקבל הרושם כאילו אנחנו קיצוניים בתביעותינו. אם יש אפילו מקרה אחד שיפול בין הכיסאות בגלל הגדרה כל שהיא, מצפוננו לא יכול להיות שקט.

על כן אנחנו באים להגזים על מנת לתת אפילו לאלה שלא מגיע להם, על מנת לתת לאלה שמגיע להם. הגדרה של הרוג מלכות צריכה להיות מעל ומעבר. בקשר לאסירי ציון ומשפחותיהם אנחנו צריכים ללכת לגמישות, אפילו אם יש אחד שהתכחש לציונות והציל נפשות. היו מקרים כאלה בין היהודים. הנה רב במצרים עומד ואומר: הכל טוב ויפה. הוא מנע מעצמו מוות ומיהודים שנשארו במצרים על ידי הכרזה פומבית נגד היהודים ונגד הציונות.

יקום דור חדש ישראלי שלא מביין את העניין. לכנסת הבאה יכנסו הרבה צברים שהנקודה הזאת לא ידועה להם. הם לא יודעים מהי גולה, מה פירוש הצלת נפש אדם על ידי הצהרה כל שהיא. צריכים להיות זהירים לא לסגור הרמטית. על כן הצעתו של מנחם שרמן נראית לנו, אנחנו צריכים להיות צמודים לה.

היו"ר ש. ארבלי - אלמוזלינו:
 מאחר והממשלה מציעה הצעת חוק, תכניסו להצעת החוק. ההצעה חבוא לכנסת ויהיה דיון. אתה בא לגרוע מהגדרה קיימת. כל אותם מקרים שאתה דיברת עליהם לא מכוסים על ידי הצעת מר שרמן. הוא מציע להוציא, על כן העניין דורש בהחלט שיקול דעת קצת יותר רחב.

אני מתארת לי שעוד תדונו באופן יסודי על הצעת החוק.

מ. שרמן: נביא לפורום הזה.

היו"ר ש. ארבלי - אלמוזלינו:
 רצוי שזה יהיה בחוק. נשמע דעתם של גופים ציבוריים. אתה בא לחרוץ דבר, אני מציעה לא לכלול את התיקון הזה בהסדר. הממשלה מכינה הצעת חוק, תציע את השינוי בחוק.

מ. שרמן: החוק ידבר על אסירי ציון ולא הרוגי מלכות.

היו"ר ש. ארבלי - אלמוזלינו:
 הוא יכול את אותה הגדרה. אם תרצו לשנות, תכניסו בהצעה. בינתיים אני מציעה לא לשנות את ההגדרה בהסדר, פרט להצעה שאנחנו רוצים לכסות בארץ אויב את אלה שנהרגו על ידי ארגון עוין.

מ. שרמן: הניסוח המשפטי עוד לא הובא.

יחיאלה: היום נלך רק להטבות.

היו"ר ש. ארבלי - אלמוזלינו:
 אני מכירה מקרה של אדם שנהרג על ידי ארגון עוין בסוריה. אי אפשר לסחוב אותם, צריך להכיר במשפחה הזאת.

מ. שרמן:
 אני מעדיף שאם יש מקרים בודדים - לדון בהם לפני משורת הדין ולא לתקן על רגל אחת.

היו"ר ש. ארבלי - אלמוזלינו:
 אתם רוצים את החוספת הזאת שצריך לפעול על פיה ולדון מבלי שהיא נכללת בהסדר. תכללו אותה כאשר תביאו את הצעת החוק. צריך לקחת בחשבון גם את עניין ההגלייה. היו פניות כאלה.

י. אליאסוף:
 לענין סעיף 5: תשלום לפי דרגה ט'ו. האם יכולה להיות סיטואציה של נצרך שיש לו 100% דרגת נכות וגם 100%

חוספת?

יחיאלה: התגמול הכפול נותן שני שלישים ממה שצפוי באמצעות דרגה ט"ו. דרגה ט"ו מעלה בהרבה.

י. אליאסוף: הוא לא יכול לעלות על התקרה. אסורה הפחתה?

יחיאלה: בשום מקרה לא.

ש. קפיטקובסקי: זה לא חד-משמעי. אם אני מתעמק בחישוב, בנצרכות יש עוד ענין של הכנסה מותרת. 100% + 100% + 50% הכנסה מותרת. לפי התיקון הזה כל הכנסה נוספת שיש לנכה צריך להוריד. זה מה שנאמר בתיקון באופן מפורש. אם מאמצים את התיקון הזה, במידה שיש לו 50% שלא השפיעו על קבלת 200%, איי הפחתה. אם נוריד 50%, איננו יודעים מה תהיה התוצאה הסופית.

יחיאלה: ככלל, אם חלו שינויים כתוצאה כתוספת יוקר או תוספת אחרת- לא נתנו פחות וחיכינו עד שמשווים הדברים. קיצבה לא מפחיתים אלא אם חל שינוי בדרגת נכות. בדקתי באופן קונקרטי וראיתי שאין הפחתה. כתוצאה משינוי התוספת לא תחול הפחתה בשיעור הקיצבה.

היו"ר ש. ארבלי- אלמוזלינו: לגבי אסירי ציון שעובדים - מה הנושא של גימלאות כפל?

יחיאלה: יש שורת כללים שקשורה לכל הנושא.

היו"ר ש. ארבלי- אלמוזלינו: מה היום?

יחיאלה: אסיר ציון מקבל את הקיצבה שלו, אין מפחיתים שום דבר. ממספר המקרים הבודדים שבדקתי, לאחר כל ההתחשבות עם ההסכם לגש"ס, אם אדם מסוים הוא נצרך או מחוסר פרנסה - המיד קיבל בכמה עשרות לירות פחות.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: בהגיעו לגיל הפרישה?

יחיאלה: איננו נוגעים בשאלה הזאת. בחוק נטפל בזה.

היו"ר ש. ארבלי- אלמוזלינו: הייתי מבקשת שתעשו את הניסוח המשפטי. מר אליאסוף, אני רוצה לראות את התיקון.

יחיאלה: לא התכוונו ללכת לתיקון משפטי. התכוונו לקחת ולהפעיל. אם נתחיל לעשות ניסוח משפטי יעבור עוד זמן. דרוש מכתב חתום על ידי הצדדים. אנחנו רוצים במקום זה להתחיל את ניסוח החוק. יש להפעיל כמה תיקונים, איננו צריכים ניסוח משפטי.

נכתוב סיכום בינינו ברוח הדברים שנשמעו פה.

היו"ר ש. ארבלי- אלמוזלינו: מר אליאסוף, תכתוב את מכתב הסיכום על פי ההערות שהושמעו פה. אני מניחה שהם נתקבלו, כולל התחולה לגבי נכי רדיפות

הנאצים. אני מודיעה בכל האחריות, אם לא תעשו זאת - אני אעורר שערוריה ציבורית. לא יתכן דבר כזה. כאשר האוצר רוצה - הוא עושה דברים יותר חמורים. כאשר הוא לא רוצה - הוא מתעלם. למה צריך להפלות אותם לגבי קבוצות שניתן להם ביד נדיבה. אני מבקשת ממר אליאסוף שיכין את ניסוח כל הסעיפים כמכתב. אנחנו נשלח לחתומים מטה, לאוצר ולסוכנות היהודית.

מ. שרמן: אנחנו נלך ברוח הסעיפים שמופיעים כאן במכתב, למעט ההערה שלך לגבי התאגידים. איננו יכולים להתחייב, הנושא

יצטרך להיות מובא לדיון עם האוצר.

היו"ר ש. ארבלי- אלמוזלינו: אני רוצה שהועדה תקבל תשובה ואז תהיה לה תגובה כפי שתמצא לנכון. יש לנו זכות להתכנס עד ה-8 ביוני.

17

- 14 -

ועדת העבודה
13.5.77
ש. ארבל-אלמוזלינו

נשלח מכתב ברוח סיכום דיוני הועדה.
נותר לנו ענין חוקת החשלומים. אנחנו מחכים להודעה

של הצבא.

הישיבה ננעלה בשעה 10.30